

การศึกษาพลเมืองโลกศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเทศไทย
A Study of Global Citizenship Education in The Southern Border
Provinces of Thailand

ณัฐภรณ์ หลาวทอง¹
Nuttaporn Lawthong¹

ภุรินทร์ เทพสถิตย์^{2*}
Purin Thepsathit^{2*}

อรรถพล อนันตวรสกุล³
Athapol Anunthavorasakul³

Received: September 10, 2025

Revised: October 24, 2025

Accepted: October 29, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาความเข้าใจและการรับรู้พลเมืองโลกศึกษาของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ และความต้องการในการพัฒนาและการสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 490 คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เก็บข้อมูลจากแบบสำรวจการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ ผลการวิจัย พบว่า 1) ครูมีความเข้าใจพลเมืองโลกในระดับค่อนข้างสูงทุกด้าน และมีการรับรู้ต่อแนวคิดพลเมืองโลกศึกษาแบบสากล 2) สภาพการจัดการเรียนรู้ หัวข้อการเรียนรู้ที่ครูใช้ในการสอนมากที่สุดคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม รูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้และวัดประเมินผลที่มีการใช้มากที่สุดคือ การพูดคุยเกี่ยวกับข่าวสารและสถานการณ์ปัจจุบัน และการสังเกตพฤติกรรมเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การขาดความเข้าใจและความชำนาญในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการ ความหลากหลายของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้และวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และอารมณ์สังคม และจริยธรรมที่เป็นสากล การขาดการเชื่อมโยงกับความเป็นนานาชาติผ่านกิจกรรมและโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมกับโรงเรียนในต่างประเทศ ซึ่งเป็นปัญหาและความท้าทายมากที่สุด สิ่งที่ต้องการการสนับสนุนและพัฒนามากที่สุด ได้แก่ ตัวอย่างหลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและชุดกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา การอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการออกแบบและพัฒนาการวัดประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สื่อและชุดกิจกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ การได้รับการสนับสนุนการทำงานจากผู้บริหารสถานศึกษา และการมีระบบกิจกรรมของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของครู

คำสำคัญ: พลเมืองโลก, พลเมืองโลกศึกษา, พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประเทศไทย

Abstract

This study aimed to investigate 1) teachers' understanding of global citizenship and their perspective on global citizenship education (GCED) and 2) the current state of GCED instructional practices, the challenges and obstacles in implementing GCED, as well as the needs for professional development and support in delivering GCED. Samples were 490 teachers in three provinces in the southern border provinces of Thailand, derived through stratified random sampling. The GCED survey was used

¹ อาจารย์ประจำ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer, Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail: Nuttaporn.L@chula.ac.th

² ผู้ช่วยวิจัย ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Research Assistant, Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail: purin.tepsatit@gmail.com

³ อาจารย์ประจำ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail: Athapol.A@chula.ac.th

* Corresponding Author

to collect the data. Mean, standard deviation, frequency, and percentage were used to analyze the data. The findings revealed that: 1) the teachers demonstrated relatively high levels of global citizenship understanding in all domains and possessed a global perspective on GCED; and 2) the most frequently taught GCED topics included intercultural and multicultural education. The most used instructional and assessment methods were discussions on current events and behavior observation for assessing learning outcomes. Regarding challenges of the implementation of GCED, the lack of understanding and expertise in designing integrated curricula, the diversity of student backgrounds, difficulties in instruction and assessment aimed at developing cognitive, social-emotional, and ethical competencies in line with global standards, and the lack of international connection through intercultural activities or exchange programs with schools abroad were the greatest challenges for the teachers. Regarding the needs for professional development and support, teachers expressed the strongest needs for examples of integrated curricula, lesson units, and instructional plans for GCED, instructional materials and activities to support GCED, workshop to enhance their competencies in designing assessments and instructional practices, administrative support from school administrators, and professional learning community that foster collaboration and shared learning among teachers.

Keywords: Global Citizens, Global Citizenship Education, Southern Border Provinces of Thailand

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พลเมืองโลกศึกษา (Global Citizenship Education: GCED) คือ กรอบแนวคิดทางการศึกษาที่มีเป้าหมายในการทำให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัย (Interdependency) และการยึดโยงเชื่อมโยง (Interconnectedness) ในระดับชุมชน ประเทศ และโลก เพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการสร้างโลกให้รองรับผู้คนที่หลากหลาย (Inclusive) ยุติธรรม (Just) และสงบสุข (Peaceful) พลเมืองโลกศึกษานับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลกผ่านมิติด้านความรู้ (Cognitive) อารมณ์สังคม (Socio-Emotional) และพฤติกรรม (Behavioral) โดยใช้เนื้อหาและวิธีการที่หลากหลาย (UNESCO, 2015)

สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองโลกศึกษา ประเทศไทยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553 - 2561 โดยใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองตั้งแต่ระดับเด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ มีการใช้สื่อมวลชนเพื่อสร้างความตระหนักในสังคม เน้นการสร้างพลเมืองในวงกว้าง โดยเน้นความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน ครอบครัวยุ และชุมชน และจากยุทธศาสตร์การพัฒนาพลเมืองจากการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลเมืองโลกผ่านโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) โดยมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพลเมือง คือ การร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (จารุกิตต์ สิทธิยานนท์ และบุษกร เลิศวีระศิริกุล, 2560; ปรดี ประทุมสุวรรณ, 2562; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554; สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553)

นอกจากนี้ การพัฒนาพลเมืองโลกศึกษาในประเทศไทย ยังมีศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีการดำเนินการศึกษาและจัดอบรมการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาให้กับบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศ โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ประกอบด้วย UNESCO, Asia-Pacific Centre of Education for International Understanding (APCEIU) และ United Nations Development Programme (UNDP) โดยมีเป้าหมายสอดคล้องกับพันธกิจของ APCEIU คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดสันติภาพ การยุติความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ การเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเข้าใจร่วมกัน การอดทนอดกลั้น สิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ความเท่าเทียมทางเพศ และการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNESCOAPCEIU, n.d.) โดยหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายของการสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาในประเทศไทย คือ พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม (Multicultural) ที่มีความแตกต่างทางกลุ่มชาติพันธุ์ สังคม วัฒนธรรม และศาสนาสูงกว่าพื้นที่อื่นในประเทศไทย รวมถึงมีประวัติของการเกิดปัญหาเรื่องความขัดแย้ง ความรุนแรง และความไม่สงบในพื้นที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุมาจากประเด็นเรื่องความแตกต่างทางอัตลักษณ์และการดำเนินการที่ไม่เหมาะสมของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ (ซินีเพ็ญ ศรีชัย, 2561; บุญเอื้อ บุญฤทธิ์, 2556) จากลักษณะของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังกล่าว การจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีคุณประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในพื้นที่ให้มีความเข้าใจและตระหนักในความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และศาสนาของผู้อื่น รวมถึงแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่มีความแตกต่างได้อย่างมีความเข้าใจ (Empathy) เพื่อช่วยลดความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ดังกล่าว

ดังนั้น การศึกษาเรื่องความเข้าใจพลเมืองโลกและการรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาจึงมีความสำคัญ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จำเป็นสำหรับการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาครู และการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาก็มีความจำเป็น เพื่อให้ได้สารสนเทศของสภาพการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันสำหรับการออกแบบการอบรมพัฒนาครู นอกจากนี้ การศึกษาความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูจะทำให้ได้รับสารสนเทศสำหรับการสนับสนุนความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเข้าใจและการรับรู้พลเมืองโลกศึกษาของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ และความต้องการในการพัฒนาและการสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำการจาก 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดยะลา นราธิวาส และปัตตานี จากข้อมูลเว็บไซต์สารสนเทศด้านการศึกษาปีการศึกษา 2568 สำนักงานภาค 7 กระทรวงศึกษาธิการ รายงานสารสนเทศด้านจำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่สังกัดสำนักงานขึ้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีจำนวนทั้งสิ้น 29,630 คน (ศูนย์ข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป)

กลุ่มตัวอย่างวิจัยในงานวิจัยครั้งนี้ คือ ครูประจำการจาก 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดยะลา นราธิวาส และปัตตานี จำนวน 490 คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการใช้โปรแกรมการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่พิจารณาการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย จากประชากร 29,630 คน ด้วยความเชื่อมั่น 95% ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน ± 5 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 380 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 490 คน จึงมีความเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่างได้ตัวอย่างวิจัยมาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำแนกตามสังกัดและจังหวัดของตัวอย่างวิจัย โดยสังกัดของครู ประกอบไปด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานการศึกษาเอกชน ได้แก่ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา (ปอเนาะ) ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) และโรงเรียนเอกชนสอนสามัญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 370 คน คิดเป็นร้อยละ 75.51 เมื่อจำแนกตามจังหวัด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดยะลา จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 39.18 ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างวิจัย แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สังกัดและจังหวัดของตัวอย่างวิจัย

สังกัด	จังหวัด			รวม
	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	131 (26.73%)	46 (9.39%)	36 (7.35%)	213 (43.47%)
สำนักงานการศึกษาเอกชน สอนศาสนา (ปอเนาะ)	9 (1.84%)	41 (8.37%)	70 (14.29%)	120 (24.49%)
สำนักงานการศึกษาเอกชนสอนสามัญ	25 (5.10%)	26 (5.31%)	43 (8.76%)	94 (19.18%)
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	5 (5.56%)	11 (2.24%)	34 (6.94%)	50 (10.20%)
สำนักงานการศึกษาเอกชน	1 (0.20%)	1 (0.20%)	7 (1.43%)	9 (1.84%)
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)				
อื่น ๆ	-	2 (0.41%)	2 (0.41%)	4 (0.82%)
รวม	171 (34.90%)	127 (25.92%)	192 (39.18%)	490 (100%)

จากตัวอย่างวิจัยจำนวน 490 คน มีการกระจายของจำนวนครูในทุกกลุ่มสาระวิชา โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีจำนวนมากที่สุด 108 คน คิดเป็นร้อยละ 22.04 เมื่อจำแนกตามระดับชั้นที่สอน มีการกระจายของจำนวนครูในทุกระดับชั้น โดยระดับประถมศึกษาตอนต้นมีจำนวนมากที่สุด 225 คน คิดเป็นร้อยละ 45.92

เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสำรวจการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลกและการรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษา โดยข้อคำถามความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลก ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ข้อคำถามจาก Morais and Ogden (2011) จำนวน 5 ข้อ 3) สภาพการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ประกอบด้วย หัวข้อการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบ/วิธีการวัดประเมินผล 4) ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล และ ด้านบริบทอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน และ 5) ความต้องการในการได้รับการสนับสนุนและพัฒนา ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ ด้านสมรรถนะของครู ด้านระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงานของครู

ข้อคำถามลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและมาตราประมาณค่า โดยเครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้การวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด และการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเที่ยงในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลก เท่ากับ .80 การรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษา เท่ากับ .95 ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาด้านหลักสูตร เท่ากับ .91 ด้านการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน เท่ากับ .95 ด้านการวัดผลและประเมินผล เท่ากับ .92 และ ด้านบริบทอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เท่ากับ .91 ความต้องการในการได้รับการสนับสนุนและพัฒนาด้านทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ .96 ด้านสมรรถนะของครู เท่ากับ .97 ด้านระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงานของครู เท่ากับ .97 โดยเครื่องมือที่ดังกล่าวผ่านการตรวจสอบจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ เลขที่ COA No. 214/65

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจัดทำแบบสำรวจเป็นรูปแบบออนไลน์ จากนั้นกระจายแบบสำรวจโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานทางการศึกษาด้านสังกัดของตัวอย่างวิจัย ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 490 คน มากกว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 380 คน คิดเป็นร้อยละ 128.94 จากนั้นรวบรวมผลการตอบเป็นไฟล์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และร้อยละ

เกณฑ์การแปลผลข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า มีรายละเอียดรายประเด็นดังนี้

ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลก ใช้เกณฑ์การแปลผล 4 ระดับ ประกอบด้วย 0 - 0.75 คะแนน หมายถึง ต่ำ 0.76 - 1.5 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างต่ำ 1.51 - 2.25 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างสูง และ 2.26 - 3.00 คะแนน หมายถึง สูง

การรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาใช้เกณฑ์การแปลผล 4 ระดับ ประกอบด้วย 0 - 0.75 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 0.76 - 1.50 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1.51 - 2.25 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย และ 2.26 - 3.00 คะแนน หมายถึง ไม่เห็นด้วย

รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผล และเครื่องมือการวัด/ประเมินผล ประกอบด้วย 0 - 0.8 คะแนน หมายถึง ไม่เคย (0 - 20%) 0.81 - 1.60 คะแนน หมายถึง น้อยครั้ง (21 - 40%) 1.61 - 2.40 คะแนน หมายถึง บางครั้ง (41 - 60%) 2.40 - 3.20 คะแนน หมายถึง บ่อยครั้ง (61 - 80%) และ 3.21 - 4.00 คะแนน หมายถึง เป็นประจำ (81 - 100%)

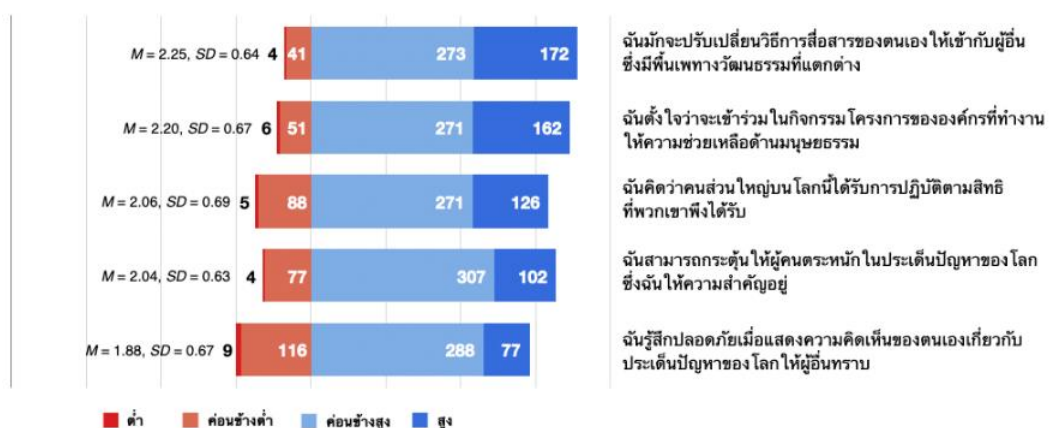
ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ใช้เกณฑ์การแปลผล 4 ระดับ ประกอบด้วย 0 - 0.75 คะแนน หมายถึง มีปัญหา/ความท้าทายน้อยมาก 0.76 - 1.5 คะแนน หมายถึง มีปัญหา/ความท้าทายน้อย 1.51 - 2.25 คะแนน หมายถึง มีปัญหา/ความท้าทายมาก และ 2.26 - 3.00 คะแนน หมายถึง มีปัญหา/ความท้าทายมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นในการได้รับการสนับสนุนและพัฒนา ใช้เกณฑ์การแปลผล 5 ระดับ ประกอบด้วย 0 - 0.8 คะแนน หมายถึง มีความต้องการน้อยมาก 0.81 - 1.60 คะแนน หมายถึง มีความต้องการน้อย 1.61 - 2.40 คะแนน หมายถึง มีความต้องการปานกลาง 2.40 - 3.20 คะแนน หมายถึง มีความต้องการมาก และ 3.21 - 4.00 คะแนน หมายถึง มีความต้องการมากที่สุด

ผลการวิจัย

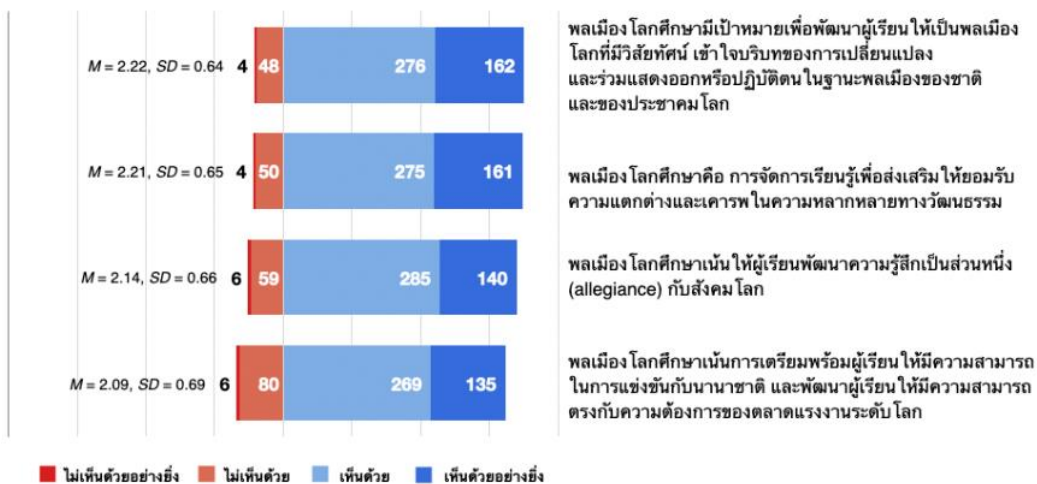
1. ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจพลเมืองโลกและการรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลก พบว่า ครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นพลเมืองโลกในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยข้อคำถามที่สะท้อนความเป็นพลเมืองโลกของครูมากที่สุด ได้แก่ ฉันมักจะปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารของตนเองให้เข้ากับผู้อื่นซึ่งมีพื้นเพทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง ส่วนข้อที่น้อยที่สุด คือ ฉันรู้สึกปลอดภัยเมื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของโลกให้ผู้อื่นทราบ แสดงดังรูปที่ 1

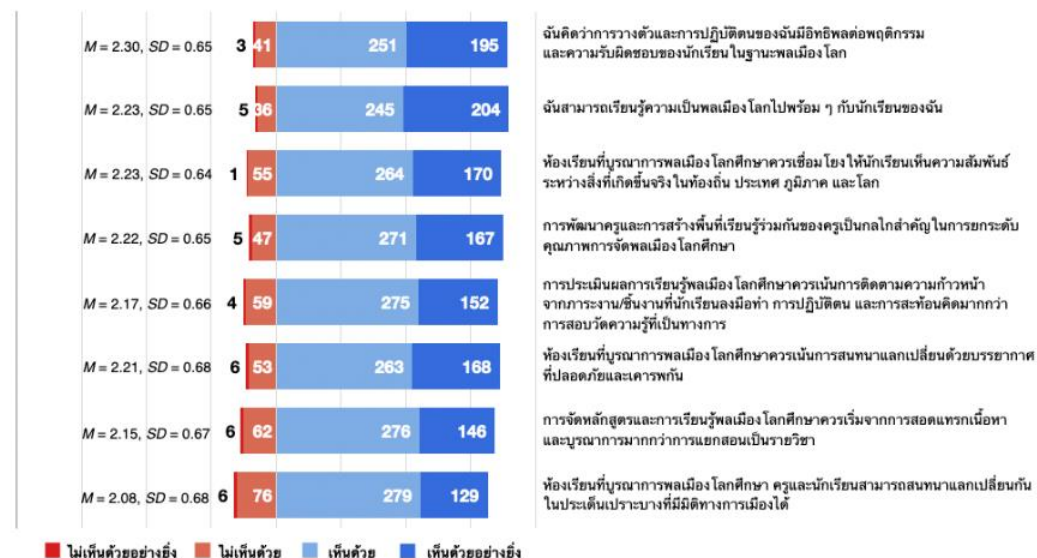
รูปที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลก

เมื่อพิจารณาการรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษา โดยข้อคำถาม 4 ข้อแรก เกี่ยวข้องกับแนวคิดพลเมืองโลกศึกษาใน 2 แนวคิด ประกอบด้วย 1) แนวคิดแบบสากล ได้แก่ พลเมืองโลกศึกษา คือ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ยอมรับความแตกต่าง และเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ พลเมืองโลกศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีวิสัยทัศน์ เข้าใจบริบทของการเปลี่ยนแปลง และร่วมแสดงออกหรือปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองของชาติ และของประชาคมโลก 2) แนวคิดแบบเอเชียที่เน้นเศรษฐกิจ ได้แก่ พลเมืองโลกศึกษาเน้นการเตรียมพร้อมผู้เรียนให้มีความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติ และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานระดับโลก และ พลเมืองโลกศึกษาเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง (allegiance) กับสังคมโลก (Ho, 2018) โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการรับรู้ต่อแนวคิดพลเมืองโลกศึกษาแบบสากลมากกว่าแบบเอเชีย แสดงดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาในด้านแนวคิด

ผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการรับรู้ว่าการวางตัวและการปฏิบัติตนของตนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความรับผิดชอบของนักเรียนในฐานะพลเมืองโลกมากที่สุด รองลงมาคือ ตนเองสามารถเรียนรู้ความเป็นพลเมืองโลกไปพร้อม ๆ กับนักเรียนได้ และห้องเรียนที่บูรณาการพลเมืองโลกศึกษาควรเชื่อมโยงให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และโลก ส่วนการรับรู้ที่น้อยที่สุดคือ ครูและนักเรียนสามารถสนทนาแลกเปลี่ยนกันในประเด็นบางที่มีมิติทางการเมืองได้ แสดงดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลการวิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้

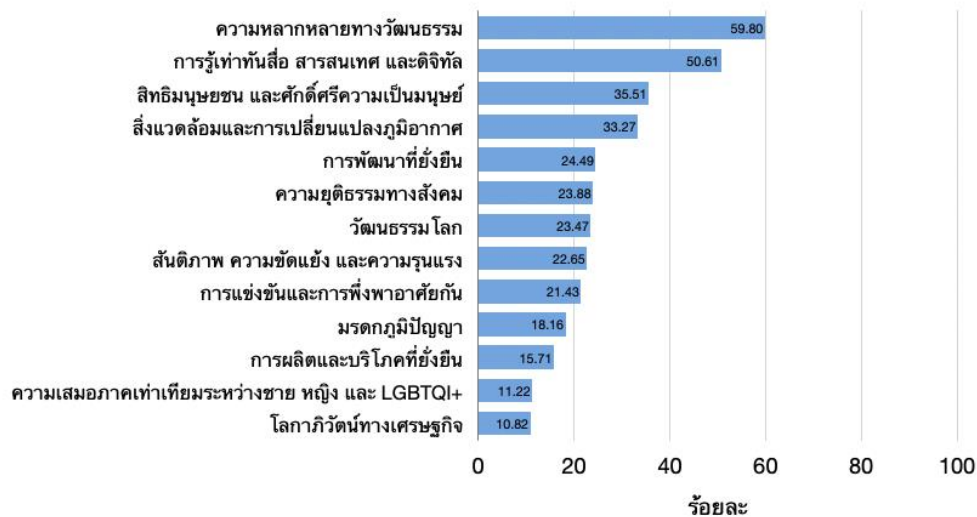
2. ผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ และความต้องการในการพัฒนาและการสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา จำแนกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย หัวข้อการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา รูปแบบ/วิธีการจัดการเรียนรู้ และรูปแบบ/วิธีการการวัดและประเมินผล มีผลการวิเคราะห์ ดังนี้

หัวข้อการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3 อันดับแรก ประกอบด้วย 1) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม 2) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล และ 3) สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่วนหัวข้อที่ครูใช้น้อยที่สุด 3 อันดับ ประกอบด้วย 1) โลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ 2) ความเสมอภาคเท่าเทียมระหว่างชาย หญิง และ LGBTQI+ และ 3) การผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน แสดงดังรูปที่ 4

ผลการวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา พบว่า รูปแบบ/วิธีการที่มีการใช้มากที่สุด ได้แก่ การเรียนรู้ผ่านการพูดคุยเกี่ยวกับข่าวสารและสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนรูปแบบ/วิธีการที่ใช้น้อยที่สุด คือ การเรียนรู้ผ่านเกม บอร์ดเกม และเกมพีเคชั่น แสดงดังรูปที่ 5

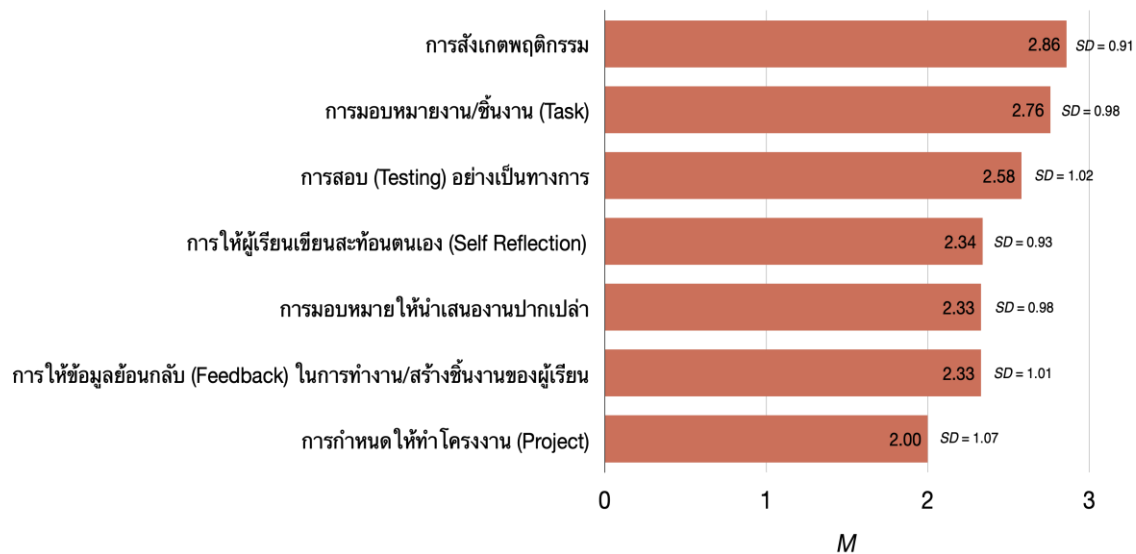
ผลการวิเคราะห์รูปแบบ/วิธีการการวัดและประเมินผล พบว่า รูปแบบ/วิธีการที่ใช้มากที่สุดคือ การสังเกตพฤติกรรม ส่วนวิธีการวัดและประเมินผลที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การกำหนดให้ทำโครงงาน ส่วนผลการวิเคราะห์เครื่องมือการวัดและประเมินผล พบว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลมากที่สุดคือ แบบสอบหลายตัวเลือก ส่วนเครื่องมือที่ใช้น้อยที่สุด คือ แบบสอบแบบประยุกต์ใช้ แสดงดังรูปที่ 6 และรูปที่ 7 ตามลำดับ

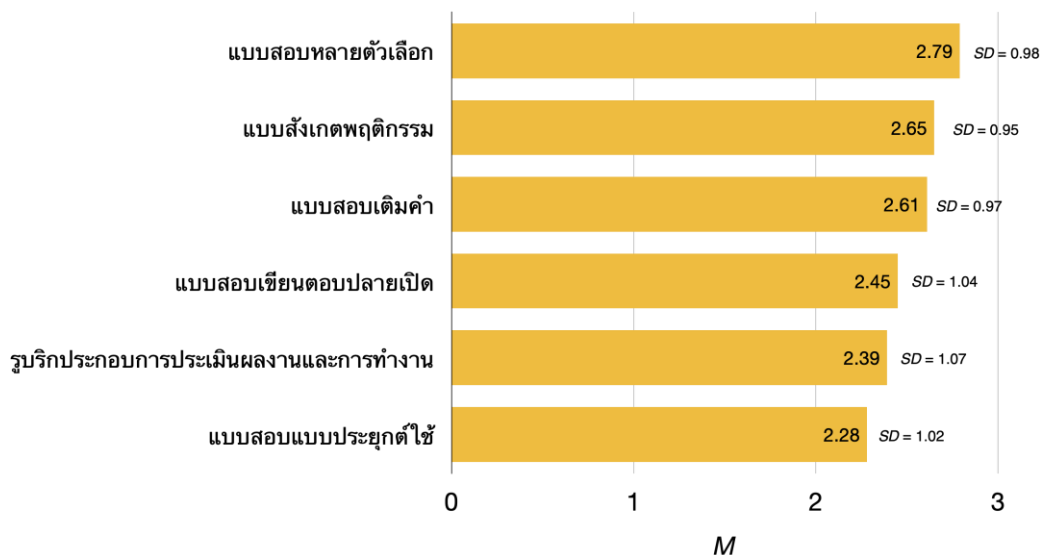
รูปที่ 4 ผลการวิเคราะห์หัวข้อการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา

รูปที่ 5 ผลการวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา

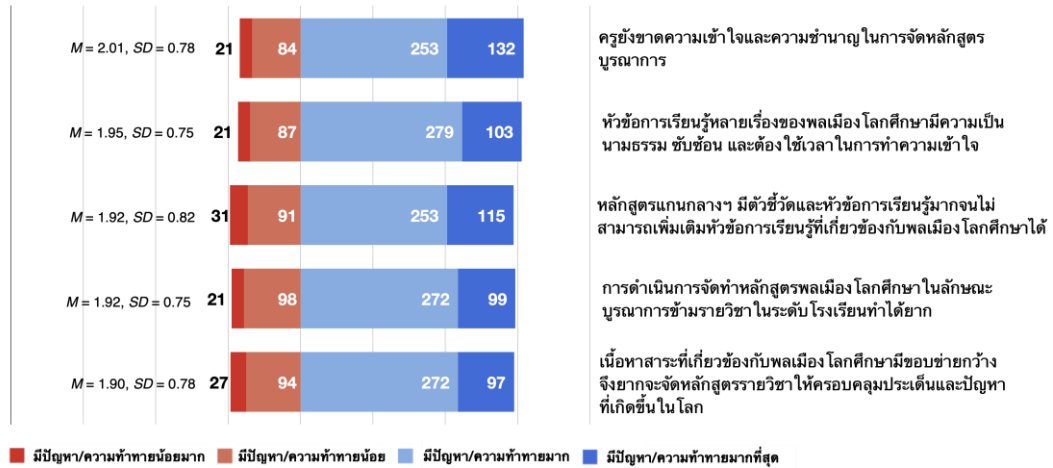

รูปที่ 6 ผลการวิเคราะห์รูปแบบและวิธีการวัดและประเมินผลพลเมืองโลกศึกษา

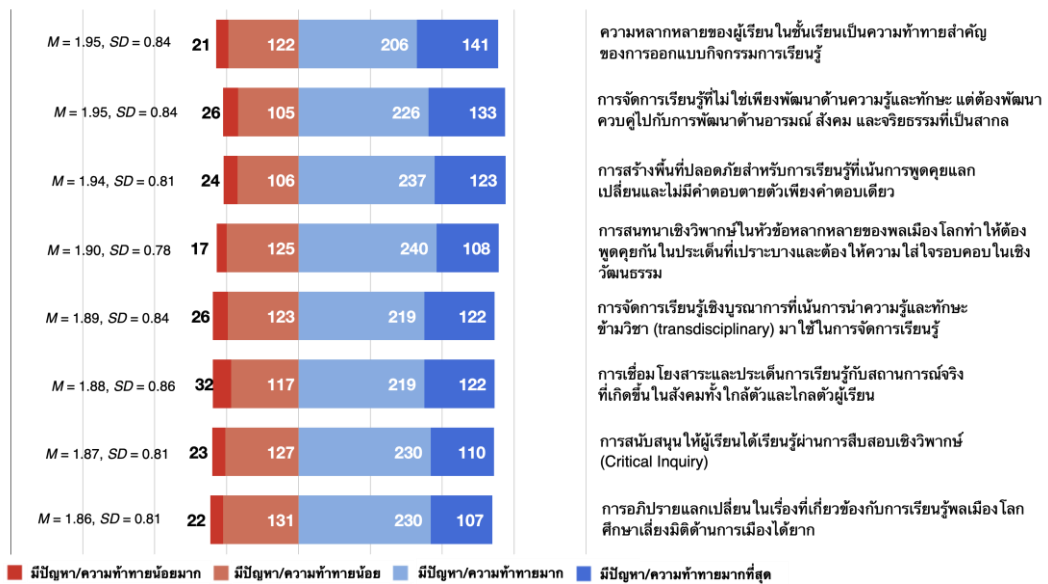

รูปที่ 7 ผลการวิเคราะห์เครื่องมือการวัดและประเมินผลพลเมืองโลกศึกษา

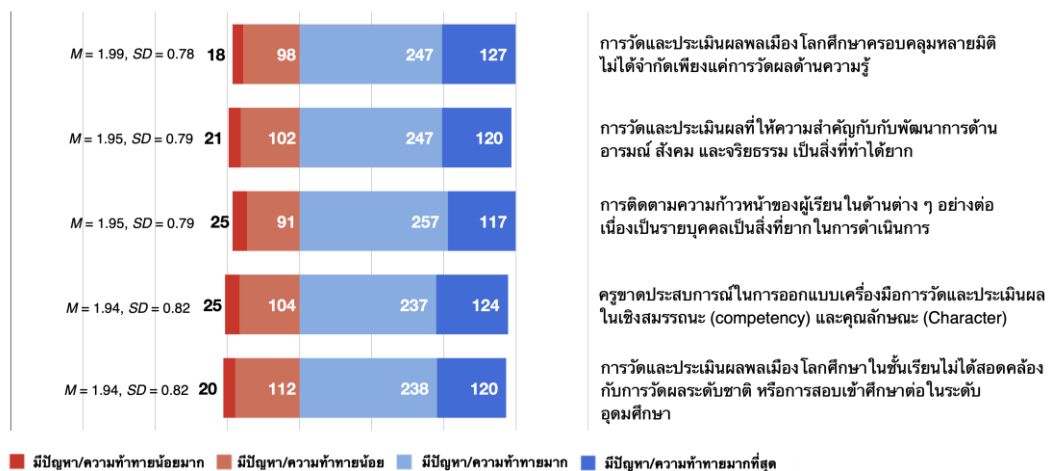
ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ด้านหลักสูตร พบว่า การขาดความเข้าใจและความชำนาญในการจัดหลักสูตรบูรณาการเป็นปัญหาและความท้าทายมากที่สุด ด้านการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ความหลากหลายของผู้เรียนในชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และอารมณ์ สังคม และจริยธรรมที่เป็นสากล เป็นปัญหาและความท้าทายมากที่สุดในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ด้านการวัดผลและประเมินผล การวัดและประเมินผลพลเมืองโลกศึกษาคครอบคลุมหลายมิติมากกว่าแค่ความรู้ เป็นปัญหาและความท้าทายมากที่สุด และด้านบริบทอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน การเชื่อมโยงกับความเป็นนานาชาติผ่านกิจกรรมและโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (Cultural Exchange) กับโรงเรียนในต่างประเทศที่ยังมีน้อย เป็นปัญหาและความท้าทายในการปฏิบัติงานมากที่สุด แสดงดังรูปที่ 8, 9, 10, และ 11 ตามลำดับ

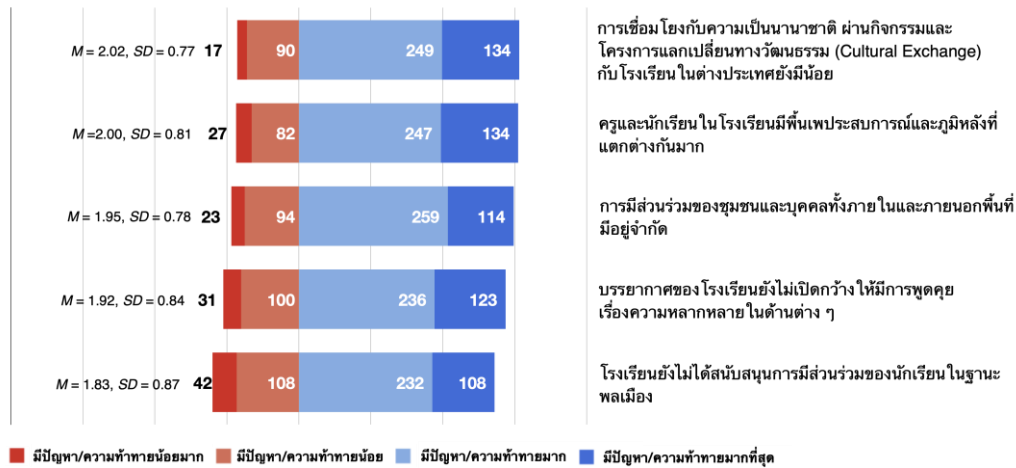
รูปที่ 8 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความท้าทายในด้านหลักสูตร

รูปที่ 9 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้

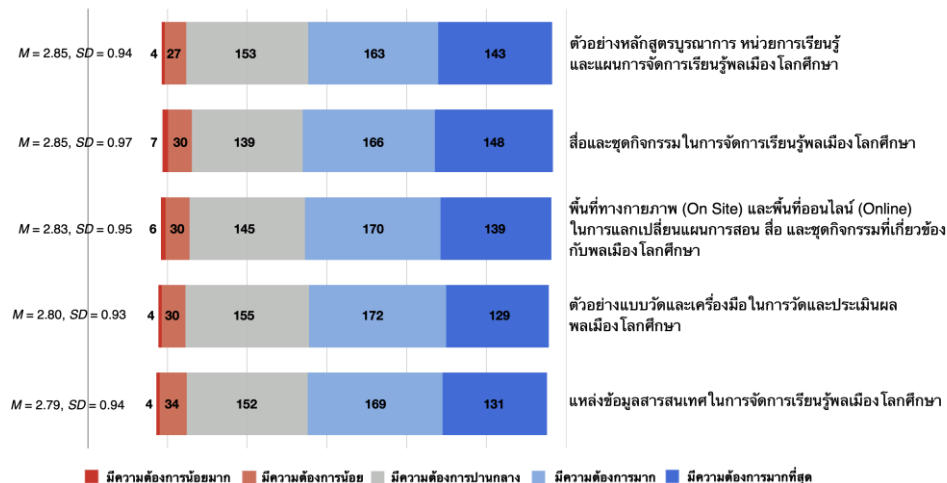

รูปที่ 10 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความท้าทายในการวัดและประเมินผล

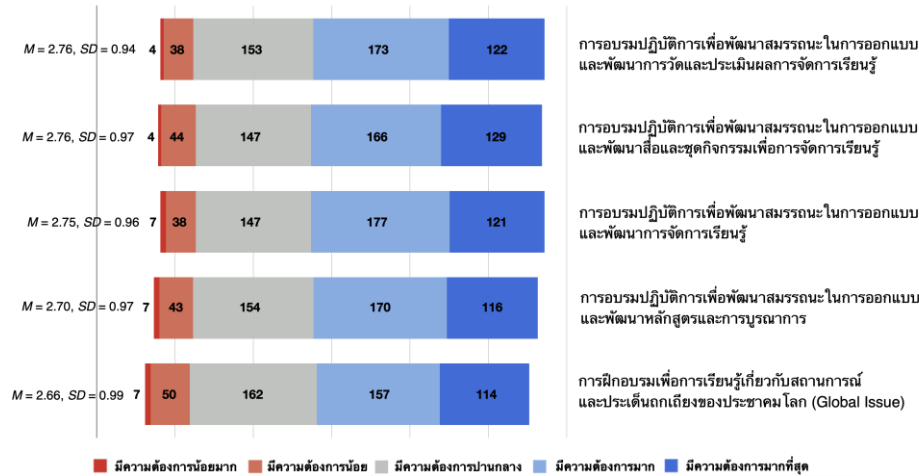

รูปที่ 11 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความท้าทายในด้านบริบทอื่น ๆ ในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

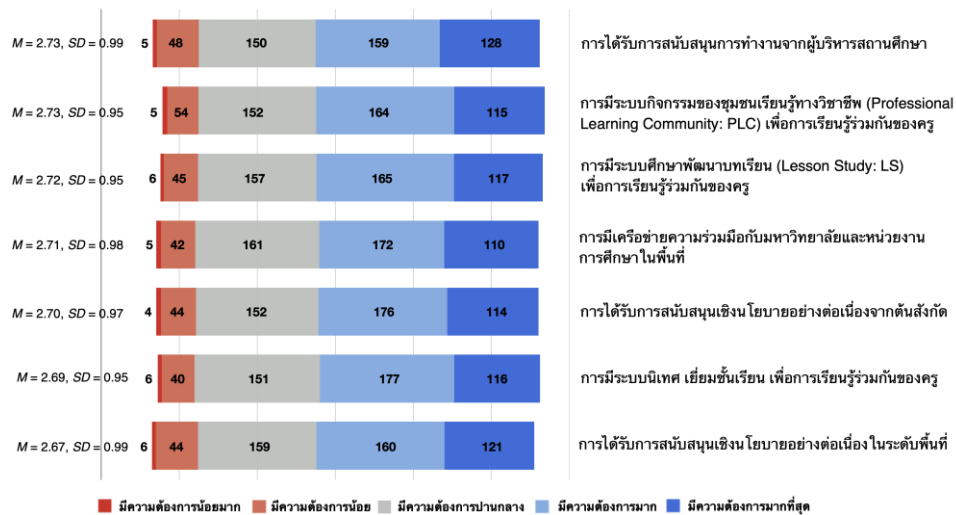
ผลการวิเคราะห์ความต้องการในการได้รับการสนับสนุนและพัฒนา ด้านทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ พบว่า ตัวอย่างหลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา รวมถึงสื่อและชุดกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา เป็นสิ่งที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนและพัฒนามากที่สุด ด้านสมรรถนะของครูพบว่า การอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการออกแบบและพัฒนารวดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการออกแบบและพัฒนาสื่อ รวมถึงชุดกิจกรรมเพื่อการจัดการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนและพัฒนามากที่สุด และด้านระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงานของครู พบว่าการได้รับการสนับสนุนการทำงานจากผู้บริหารสถานศึกษา และการมีระบบกิจกรรมของชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันของครู เป็นสิ่งที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนและพัฒนามากที่สุด

รูปที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการสนับสนุนและพัฒนาด้านทรัพยากรการจัดการเรียนรู้

รูปที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการสนับสนุนและพัฒนาด้านสมรรถนะของครู

รูปที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความต้องการการสนับสนุนและพัฒนาด้านระบบการสนับสนุนการปฏิบัติงานของครู

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลกและการรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาที่พบว่า ครูมักจะปรับเปลี่ยนวิธีการสื่อสารของตนเองให้เข้ากับผู้อื่นซึ่งมีพื้นเพทางวัฒนธรรมที่แตกต่าง แสดงให้เห็นว่าครูมีสมรรถนะสากล (Global Competence) ในด้านการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม (Intercultural Communication) ที่สูง (Morais & Ogden, 2011) สอดคล้องกับ ชินีเพ็ญ ศรีชัย (2561) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ และศาสนา มากกว่าส่วนอื่นในประเทศไทย และสอดคล้องกับบุศรินทร์ ปริยะ และคณะ (2565) และ สิทธิชัย ทองมาก และคณะ (2561) ผลการศึกษาพบว่า การจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังมีความพิเศษมากกว่าพื้นที่อื่น ที่มักเกิดความไม่เข้าใจกันภายในโรงเรียนอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านศาสนา ภาษา วัฒนธรรม สมรรถนะสากล จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่คนในพื้นที่ต้องใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน จึงอาจเป็นเหตุผลที่ครูมีทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมที่สูง และผลการวิเคราะห์ยังสะท้อนให้เห็นจากแนวคิดการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ ที่พบว่าครูมีความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้ยอมรับความแตกต่างและเคารพในความหลากหลาย รวมถึงหัวข้อการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นมากที่สุด คือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลกที่มีผลการวิเคราะห์น้อยที่สุด พบว่า ครูรู้สึกไม่ปลอดภัยเมื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของโลกให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เป็นตัวแทนของสมรรถนะสากล (Global Competence) ในด้านความรู้สากล (Global Knowledge) (Morais & Ogden, 2011) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัญหาด้านความมั่นคงและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ สอดคล้องกับการศึกษาของฟิรนันท์ จารง และคณะ (2558) บุญเอื้อ บุญฤทธิ์ (2556) และสิทธิชัย ทองมาก และคณะ (2561) ส่งผลทำให้ครูรู้สึกไม่ปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของโลกให้ผู้อื่นทราบ ซึ่งประเด็นดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นในการศึกษาครั้งนี้ ในส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาในด้านการจัดการเรียนรู้ที่พบว่าครูในพื้นที่ที่มีการรับรู้ว่าตนเองและนักเรียนสามารถสนทนาแลกเปลี่ยนกันในประเด็นเปราะบางที่มีมิติทางการเมืองได้น้อยที่สุดเช่นกัน

ในประเด็นเรื่องสภาพการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ด้านหัวข้อการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา พบว่าหัวข้อที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้มากที่สุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และดิจิทัล และ สิทธิมนุษยชน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ เรื่องความแตกต่างหลากหลายในพื้นที่ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ครูมีความตระหนักและให้ความสำคัญในเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่สูง ส่วนหัวข้อการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัล ที่มีการเลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นอันดับสอง อาจเป็นเพราะคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวคิดว่าการเข้ามาของเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวิถีการดำรงชีวิต โดยเฉพาะของคนไทยเชื้อสายมลายู (นุมาน หะยิมะแซ, 2566) และเยาวชนในพื้นที่ยังถูกมองว่าแสดงออกทางสื่อสังคมออนไลน์อย่างไม่เหมาะสมตามหลักการของศาสนา และได้รับการชี้แนะแนวคิดตะวันตกผ่านสื่อต่าง ๆ จนละเลยวิถีการปฏิบัติที่ถูกต้องของมุสลิม (อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง และเกษตรชัย และทีม, 2563) เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมรุนแรง ชอบเสพสื่อที่มีความรุนแรง (เกษตรชัย และทีม และดลมนรรจน บากา, 2555) นอกจากนี้ สื่อยังมีการนำเสนอภาพลักษณ์ด้านลบของมุสลิมอยู่บ้าง ได้แก่ ความรุนแรง ความเหลื่อมล้ำทางเพศ ความแปลกแยก ความอ่อนแอ และความเจ้าเล่ห์เพทุบาย (ภาณุ อารี และสุเทพ เดชะชีพ, 2564) ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยหลักที่กระตุ้นให้ครูในพื้นที่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น

สำหรับหัวข้อที่มีการใช้ในการจัดการเรียนรู้มากที่สุดในลำดับที่ 3 คือ สิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกฎ ทองชะโชค และคณะ (2559) กัลยา แซ่อึ้ง และคณะ (2565) พลธรรม์ ศิเญรมะขัน จันทรคำ (2565) ผลการวิจัย พบว่า พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมีปัญหาความขัดแย้งของประชาชนและการใช้อำนาจของรัฐอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีการดำเนินนโยบายการใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่ ที่แตกต่างจากส่วนอื่น ๆ ในประเทศ ดังนั้น เรื่องของสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงน่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อกันในพื้นที่โดยตรง จึงทำให้ครูสอดแทรกแนวคิดเรื่องดังกล่าวในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาด้วย

เมื่อพิจารณาผลการวิจัยที่พบว่าหัวข้อความเสมอภาคเท่าเทียมระหว่างชาย หญิง และ LGBTQI+ ที่พบว่าครูเลือกใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่น้อยที่สุดเป็นอันดับสองนั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ LGBTQI+ เป็นเรื่องที่อ่อนไหวและมีความซับซ้อน รวมถึงยังไม่เป็นที่ยอมรับตามหลักศาสนาอิสลาม โดยถือเป็นพฤติกรรมที่ละเมิดคำสอนและบริบทของพื้นที่ที่มีการกดทับวิถีชีวิตของกลุ่มคนดังกล่าวอยู่ (ปพน บุขยมาลย์, 2565; ปาลิดา จิรทิพย์, 2565; อันธิณา แสงชัย, 2560) ดังนั้น หัวข้อดังกล่าวจึงไม่ได้เป็นหัวข้อที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้มากนักเนื่องจากเป็นหัวข้อเปราะบางในพื้นที่

เมื่อพิจารณารูปแบบและวิธีการวัดประเมินผลที่พบว่า ครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลผู้เรียนจากการสังเกตพฤติกรรมมากที่สุด แต่ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมากที่สุด ซึ่งอาจสะท้อนได้ว่า การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนที่ครูใช้นั้นอาจเป็นรูปแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ผ่านการสังเกตผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งไม่ได้มีเครื่องมืออย่างแบบบันทึกพฤติกรรม แต่ใช้การสังเกตจากพฤติกรรม ผลงาน หรือการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยรูปแบบการประเมินแบบไม่เป็นทางการมีประโยชน์สำหรับการเรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อให้ได้สารสนเทศของความสามารถผู้เรียน จุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Spinelli, 2008)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษา ด้านหลักสูตร พบว่าการขาดความเข้าใจและความชำนาญในการจัดหลักสูตรบูรณาการเป็นปัญหาและความท้าทายมากที่สุด ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่า ครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับพลเมืองโลกศึกษาอยู่บ้างแล้ว เพราะพลเมืองโลกศึกษาเป็นกรอบแนวคิดการศึกษาที่สามารถสอดแทรกอยู่ได้ในทุกสาระวิชา ในรูปแบบการบูรณาการทั้งในสาระและข้ามสาระ (UNESCO, 2015) การรับรู้ว่าคุณเองมีปัญหาและความท้าทายในเรื่องการจัดหลักสูตรบูรณาการนั้น เป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำหรับการระบุอุปสรรคของการนำพลเมืองโลกศึกษาไปดำเนินการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนหรือโรงเรียน

ปัญหาและความท้าทายในด้านการจัดการเรียนรู้ ที่พบว่า ความหลากหลายของผู้เรียนในชั้นเรียนเป็นความท้าทายสำคัญของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยสะท้อนให้เห็นว่า ภายในห้องเรียนของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายสูง สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยอภิปรายมาก่อนหน้านี้ ซึ่งปัญหาความไม่เข้าใจกันอันเนื่องมาจากความแตกต่างที่เกิดขึ้น อาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะครูที่อาจมาจากต่างศาสนาและวัฒนธรรมกับผู้เรียนส่วนใหญ่ในห้องเรียน นอกจากนี้ในด้านของการวัดและประเมินผลครู พบว่าการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม เป็นความท้าทายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้ง 3 นี้ ถือเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญของพลเมืองโลกศึกษา (UNESCO, 2015) ทั้งนี้ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยในส่วนของรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผล ที่พบว่า การประเมินภาคปฏิบัติ เป็นรูปแบบการประเมินที่ครูใช้น้อยมากที่สุด สังเกตได้จากการให้ข้อมูลย้อนกลับและการกำหนดให้ทำโครงการมีการปฏิบัติ น้อยที่สุด รวมถึงเครื่องมืออย่างรูบริกและแบบสอบถามใช้ก็เป็นเครื่องมือที่มีการนำไปใช้น้อยที่สุดเช่นกัน

ส่วนปัญหาและความท้าทายในด้านการปฏิบัติงานของครู พบว่า โรงเรียนและชุมชนสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับพลเมืองโลกศึกษา สังเกตได้จากประเด็นดังกล่าวมีปัญหาและความท้าทายต่ำ แต่จะมีปัญหาในเรื่องที่คล้ายกับการจัดการเรียนรู้คือ ความหลากหลายของผู้เรียนแตกต่างกันมาก และกิจกรรมหรือโครงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในต่างประเทศยังมีน้อย

จากผลการวิจัยในส่วนความต้องการในการได้รับการสนับสนุนและพัฒนา ผู้วิจัยพบว่า ทุกข้อมีความต้องการในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในแต่ละด้านอยู่ในระดับสูง โดยจากการศึกษาของทิตนา แสงระวี และ เรชา ชูสุวรรณ (2565) ที่พบว่า ครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มองเห็นปัญหาเป็นสิ่งท้าทายในการเรียนรู้ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถหรือทักษะที่หลากหลาย และมุ่งมั่นแก้ไขปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียนและยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นในผลการวิจัยที่พบว่า ครูมีความต้องการตัวอย่างหลักสูตรบูรณาการ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ และชุดกิจกรรมพลเมืองโลกศึกษาในระดับสูง รวมถึงมีความต้องการในการอบรมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงสื่อและชุดกิจกรรม และการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับสูงเช่นกัน นอกจากนี้ ครูยังต้องการการได้รับการสนับสนุนการทำงานจากผู้บริหาร และการมีระบบกิจกรรมของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สะท้อนให้เห็นความต้องการพัฒนาการทำงานของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเหตุผลและวิธีในการเลือกหัวข้อพลเมืองโลกศึกษาของครู รวมถึงวิธีที่ครูใช้ในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของห้องเรียนพลเมืองโลกศึกษา ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์หรือการสังเกตห้องเรียน นอกจากนี้ หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือการผลิตครู ควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการออกแบบการพัฒนาครูประจำการหรือนักศึกษาครูให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษามากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาวิจัยที่พบว่า ปัญหาและความท้าทายในการจัดการเรียนรู้พลเมืองโลกศึกษาของครู คือ การขาดความเข้าใจและความชำนาญในการจัดหลักสูตรบูรณาการ การบูรณาการหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการ

เรียนรู้ การพัฒนาเครื่องมือการประเมินในระดับการประยุกต์ใช้ รวมถึงความต้องการการสนับสนุนและพัฒนาเกี่ยวกับตัวอย่างหลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงการขาดความมั่นใจ ยังไม่กล้าที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นด้วยตนเอง ซึ่งเป็นความท้าทายของหน่วยงานต้นสังกัดของครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการอบรมพัฒนาครูในอนาคต ในการพัฒนาครูเพื่อสร้างความมั่นใจ สร้างพลังการพัฒนา ผ่านการวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ เพื่อนำมาสู่สร้างบทเรียนเชิงบูรณาการด้วยตนเองในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ Asia-Pacific Centre of Education for International Understanding (APCEIU) และ United Nations Development Programme (UNDP) ในการสนับสนุนทุนวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรกฎ ทองชะโชค, ปาริฉัตร ตู่คำ, อีรพร ทองชะโชค และมูหำหมัด สาแลบิง. (2559). ความเชื่อมั่นของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อการอำนวยความสะดวก: ขั้นตอนปัจจัยค้ำยันในกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักและการใช้กฎหมายพิเศษ. *วารสารกระบวนการยุติธรรม*, 9(1), 43-68.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JTJS/article/view/246595/167519>
- กัลยา แซ่อึ้ง, รุสตั้ม หวันสู, มาโนชญ์ อารีย์ และภูมิ มูลศิลป์. (2565). กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา. *รัฐศาสตร์สาร*, 43(1). 31-67.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/PolscituJR/article/view/254643/172357>
- เกษตรชัย และหิมา และดลมนรรัตน์ บากา. (2555). การศึกษาพฤติกรรมรุนแรงของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*, 52(1), 160-187. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NDJ/article/view/3039/2594>
- จารุกิตติ์ สิทธิยานนท์ และบุษกร เลิศวีระศิริกุล. (2560). การพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดพลเมืองโลกศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12(3), 504-519.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/OJED/article/view/184903/130095>
- ชินีเพ็ญ ศรีชัย. (2561). แนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 24, 1-9. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/214869/149569>
- ทิตนา แสงระวี และเรชา ชูสุวรรณ. (2565). องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*, 9(4), 93-109.
<https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/260480/173330>
- นุমান หะยีมะแซ. (2566). คดีขบวนการของมลายูมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ความมีอยู่และ (กำลัง) จะหายไป. *รัฐสภา*, 44(1), 27-40. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rusamelae/article/view/267312/179720>
- บุญเอื้อ บุญฤทธิ์. (2556). การก่อความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 14(2), 46-58.
<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jkbu/article/view/25267>
- บุศรินทร์ ปริยะ, นิตยา เรืองแป้น, จุณิ แก้วเอียน และพิมพ์วิมล สุวรรณโน. (2565). การนิเทศภายในกับการจัดการเรียนรู้หลักสูตรพหุวัฒนธรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสาร อัล-อิกมะฮ์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 12(24), 209-225.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HIKMAH/article/view/256936/173234>
- ปพน บุญมาลัย. (2565). บทบาทของภาครัฐในการจัดการและแก้ไขปัญหาความหลากหลายทางเพศของชุมชนทางศาสนาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*, 5(4), 219-230.
<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/WPSMS/article/view/259485/172711>

- ปรีดี ประทุมสุรธรณ์. (2562). การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก: การเรียนรู้แบบบูรณาการสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(1), 90-103. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/em/article/view/137577/129393>
- ปาลิตา จิรทิพย์. (2565). แนวทางกฎหมายในการจดทะเบียนรับรองสถานภาพทางกฎหมายของคู่รักเพศเดียวกัน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*, 9(2), 1-13. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/258826/172575>
- พลธรรม์ เคียรเมชั่น จันท์คำ. (2565). การสานเสวนาในฐานะนวัตกรรมการสันติภาพ: สถานภาพความรู้ และข้อเสนอแนะ. *Journal of Human Rights and Peace Studies*, 8(2), 335-352. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/HRPS/article/view/254115/176731>
- พินันท์ जारง, บุญทัน ดอกไธสง และวิมล หอมยี่ง. (2558). ประสิทธิภาพการนำสันติสุขกลับคืนสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้. *ลักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 21(3), 160-169. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/47376/39266>
- ภาณุ อารี และสุเทพ เดชะชีพ. (2564). อัตลักษณ์มุสลิมในภาพยนตร์ไทย. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 4(1), 103-122. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/article/view/245799/167633>
- ศูนย์ข้อมูลการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป). *สารสนเทศด้านการศึกษา ปีการศึกษา 2568 สำนักงานศึกษาธิการภาค 7 กระทรวงศึกษาธิการ*. <https://edustatistics.moe.go.th/teacher207>
- สิทธิชัย ทองมาก, วุฒิชัย เนียมเทศ, เรชา ชูสุวรรณ และฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2561). เหลียวหลังแลหน้าคุณภาพการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5, 186-198. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/article/view/117021/101895>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561*. วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อันธิมา แสงชัย. (2560). กรณีห้องเรียนเพศวิถี: สิทธิความหลากหลายทางเพศกับชายแดนใต้/ปาตานี. *วารสารประวัติศาสตร์ ธรรมศาสตร์*, 4(1), 209-268. https://so05.tci-thaijo.org/index.php/thammasat_history/article/view/92319/74547
- อับดุลเลาะ เจ๊ะหลง และเกษตรชัย และหีม. (2563). ลักษณะพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องตามวิถีอิสลามของเยาวชนมุสลิมกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 15(2), 191-199. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/yrh_human/article/view/243825/165769
- Ho, L. (2018). Conceptions of global citizenship education in East and Southeast Asia. In I. Davis, L. Ho, D. Kiwan, C. L. Peck, A. Peterson, E. Sant & Y. Wahhid (Eds.), *The Palgrave Handbook of Global Citizenship and Education* (pp. 83-96). Palgrave Macmillan.
- Morais, D. B., & Ogden, A. C. (2011). Initial development and validation of the global citizenship scale. *Journal of Studies in International Education*, 15(5), 445-466. <https://doi.org/10.1177/1028315310375308>
- Spinelli, C. G. (2008). Introduction: The benefits, uses, and practical application of informal assessment procedures. *Reading & Writing Quarterly*, 24(1), 1-6. <http://doi.org/10.1080/10573560701753005>
- UNESCO. (2015). *Global citizenship education: Topics and learning objectives*. UNESCO.
- UNESCOAPCEIU. (n.d.). *Mission & mandate*. https://www.unescoapceiu.org/document/a002_en